

"היום הקודש נכנס, אווירת התעלות שרתה במוצב, התפללנו בדחילו ורחימו את תפילות ליל יום הכיפורים. בבוקר התפילה התחדשה ביתר שאת, כשבחוץ הכול רגוע ושלי. הגענו לצהרי היום הקדוש, והנה בשעה אחת וחמישים נשמעה צפירה מעמדת התצפית"

שלושתנו היינו בשבי

ולקחו אותנו באוטובוס, דהרנו בחוצות קהיר כשג'יפים צבאיים מלווים אותנו מקדימה ומאחור. כל אותה שעה התקשינו להאמין שאכן אנו בדרך לשחרור, סברנו שמדובר בעוד תעלול מרושע שנועד לשבור את רוחנו במיוחד שהעלו אותנו על מטוס נוסעים ענק המכיל 150 מקומות, הדבר נראה לנו תמוה במיוחד, לשם מה להטיס רק אחד-עשר איש במטוס מהודר שכזה? שלוש שעות נמשך העינוי הנפשי הזה שבו ישבנו במטוס תלויים בין ייאוש לתקווה. כל הזמן עלו וירדו אנשי צבא מצרי בכירים עד שסוף סוף החל המטוס להמריא ועמו המריאה רוחנו, חוזרים הביתה.

"אין לי אפשרות לתאר את ההתרגשות והשמחה. במהלך הנסיעה התרחשה אפיזודה משעשעת שבה פתחתי דלת צדדית והנה למולי עומד ברנש צנום מגולח לחלוטין, שרק שפם מעטר את פניו: 'אוי סליחה!' סגרתי את הדלת במהירות. לאחר שנייה קלטתי כי זוהי דמותי הנשקפת במראה. אחר 45 יום של מלחמה ושבי והשלת עשרים ק"ג ממשקלי, לא זיהיתי את עצמי במראה.

"המטוס נחת בעיצומה של שבת קודש פרשת 'חיי שרה', לצערי דעתי עדיין לא הייתה מיושבת עלי, ולכן לא דרשתי להישאר בשטח עד מוצ"ש, נלקחנו ברכב למחנה צבאי קרוב בלוד. שם הלבישו אותנו במדי צה"ל, ולאחר בדיקה רפואית בקשו לשלוח אותנו הביתה. כאן הוריתי לחברי ששאלו את דעתי: 'עד כה פיקוח נפש, מעתה, נחכה למוצ"ש!'

"תפילת מנחה התפללנו בבית כנסת המקומי, מפלס ההתרגשות שלנו עלה וטיפס במיוחד, כאשר הציבור המרוגש קיבל אותנו בבכי נרגש."

תם אך לא נשלם

"שבתי הביתה, והנה החל מצעד כואב של הורים לחיילים נעדרים שהגיעו עם תמונות לתחקר אותי, אולי פגשתי את יקיריהם. היו אלו רגעים קשים ביותר, בהם נאלצתי לאכזב אותם, וכך השמחה על שובי נמהלה בהרבה עצב על אלו שלא זכו לשוב עד בא משיח צדקנו.

"שאר השבויים הגיעו בטפטופים, עד יום רביעי כולם היו בבית, אך לא כולם זכו להשתחרר נפשית מהשבי. בעמותה 'ערים בלילות' שאני יו"ר שלה, אנו פוגשים כאלו שעדיין לא השתחררו מאותה טראומה קשה ועד עתה סוחבים עמם קשיים נפשיים שלצערי לא טופלו בזמן."

- ומה היה איתך?

"לקח לי חצי שנה לקלוט שאני בבית ואף סוהר לא יפרוץ פתאום את הדלת ויכה אותי, אך ב"ה זכיתי בהורים אופטימיים במיוחד. למרות היותם ניצולי שואה, תמיד הם צעדו עם מבט קדימה, מצפים לעתיד טוב יותר, ומהם שאבתי את הכוחות האלו לראות רק את הטוב שטמון ברע. הנה תקופת השבי הביאה אותי להבנה עמוקה מהו כח התפילה. שלוש פעמים ביום אני חווה חוויה רוחנית של תפילת עמידה ככוונה, כל מילה ומילה מאירה לי באור יקרות. וברוך ה' מאז זכיתי גם לספר את סיפורי המופלא ולהודות ברבים לה' על חסדיו המרובים" ■

ההעברה לצד שני של התעלה

ומכות כמו מקודם. אך הפעם, ב"ה, נתן ה' חינוי בעיני המצרים, ממש כמו יוסף הצדיק, והפכתי לחברו של מנהל הכלא, הייתי מנהל עמו תחרויות שונות, שבהן כמובן הייתי חייב לתת לו לנצח, כדי שלא יחוש מושפל ממני, אך העיקר שניתנו לי פריבילגיות שונות. כך יכולתי לסייע לחבריי הסובלים. היה תחתי מצרי, אסיר צבאי שהוכנס לכלא בעוון רצח מפקדו, בריון שכזה היה משרתי האש. הוא היה יוצא עמי מהחדר בעת הצורך, וב"ה הסכים לעשות זאת לעתים קרובות במיוחד, כך יכולתי לערוך סיור בחוץ. תחילה הייתי מרטיב את אדמת החצר החולית, בטרם תהפוך לאבק מחניק, אחר כך הייתי עורך ביקור במחסן המזון, משם הייתי מוציא חצאי פיתות ומחלק אותן בהגנבה לחברים. אותן פיתות הגיעו כל בוקר על ידי ספק המזון והיו מיועדות לנו לכתחילה, אך הסוהרים האכזריים מנעו אותן מאתנו."

- ממה ניזונתם כל אותה תקופה קשה?

"בשבועיים הראשונים קיבלנו כל יום שלוק תה וביס מפיתה."

- מה???

"כן, סוהר מצרי נכנס לחדרים עם כוס מזהמת מלאה במשקה מבחיל שנקרא בטעות תה ועם פיתה שעדיף לא להתייחס למוצאה, ונתן לכל אחד לנגוס ביס אחד מהפיתה ולשתות לגימה אחת, ותו לא. בשבועיים שלאחריהם זכינו גם פעם בשבוע בפול מצרי."

- איך התקיימתם בתנאים שכאלו?

"חששנו כל כך מהמכה הבאה שכלל לא חשנו ברעב או צמא. חוץ מהפיתות זכיתי לסייע גם לנשמה היהודית המבקשת בעת צרה למצוא נוחם וחיוק בקרבת אלוקים, בעת שישבתי עם המשרת שלי מחוץ לחדרי, נפגשתי עם שבויים שיצאו בתורנות. כל אחד מהם שמח לפגוש אותי, יהודי דתי, ולהתחזק עמי. הם ממש התחננו לפני שאתפלל עמם קטע מהתפילה, כך הייתי קורא פעמים מספר ביום קריאת שמע, ברכת המזון, תהילים, אדון עולם או מודה אני, כל יהודי וקטעו שלו. כולם הצהירו בקול חנוק שרק ישתחררו בשלום מהגהינום הזה וישובו בתשובה שלמה, אל תשאלו אותי אם מישוה באמת זכה לקיים את הבטחתו.

"אגב, בישיבה מחוץ לחדר גיליתי שאיננו שבויים יחידים ויש בינינו גם טייסים ואנשי קישור או"ם ועוד. הגילוי הזה המתק מעט את מרירות ההשפלה שחשתי בהליכה לשבי. באחד הימים פגשתי ביהודי מבוגר שהיה פרופסור באוניברסיטה העברית ושירת בקישור-או"ם. האיש מירר בבכי וכולו שבור ורצוף. התעניינתי בפשר הבכי, והוא הסביר לו שהמצרים התרברבו באוזניו שכל סיני נכבש על ידם והוא חושש לגורל בניו ששירתו ברפידים, שמא אף הם נפלו בשבי ועוברים מסכת עינויים כמוהו. הרגעתי את רוחו שהמצרים הצליחו לכבוש רק שלושה ק"מ ולא מעבר לכך, וכנראה שלום לבניו. כך זכיתי לחזק אותו ועוד רבים כמותו."

- איך המצרים אפשרו זאת?

"זאת באמת שאלה קשה. המקרה הבא עוד יעצים את הקושיה. באחד הלילות בקשו ממני החברה: 'תקרא שמע ישראל!' צעקתי בקול רם שמע ישראל, והנה הדלת נפתחת בעוצמה, בפתח הסוהר האכזר ביותר מכולם. את החרדה שחשתי קשה לי לתאר במילים, התכוונתי כבר לגרוע מכל! והנה הוא קורא לעברי 'יורון, בוא נחלק מים' (הוא לא ידע לבטא א' לכן אהרון הפך אצלו ליורון).

"זה היה מחזה הזוי ביותר שבו האכזר הזה עובר עמי בין התאים ומחלק מים לשבויים. באותה שעת חסד נדירה בקשו החברה לשמוע בשורה טובה, אזי גיליתי להם כי חלמתי שאנו

חוזרים בשבת הביתה. החלום הזה ב"ה התגשם בהמשך. "בשבוע האחרון, סוף סוף הגיעו להסיר מאתנו את רעמת השער שצמחה פרא, אך ארורים הרשעים שאין טובתם שלמה, אותו גלח היה מגלח כראוי כאשר הגנרל המצרי היה מפקח עליו, רק הסתלק זה, מיד היה פוצע אותנו באכזריות נוראה בסכין הגילוח שבידו, לזה קוטף קצת מהאוזן, לשני מהסנטר, כך יצאנו תחת ידו מגולחים למשעי, אך חבולים וזבי דם."

לקראת השחרור

"הגיע ליל שבת, ללא הודעה מוקדמת קשרו לנו את עינינו וידינו ופחד גדול נפל עלינו, חששנו נוראות מהבאות. כך הובילו אותנו לאולם גדול והושיבו אותנו באחד מצדדי, שחררו את עינינו, אך נותרנו רועדים מפחד. לפתע נפתחה הדלת והוכנסו מאתיים שבויים מהחטיבה הירושלמית שהגנה על התעלה. הם הושבו מהדד השני של האולם. המצרים עברו בינינו וכמו מארחים אדיבים חילקו לנו שוקולד וסיגריות. החברה שאלו אותי: 'ארי מה עושים?'

"השבתי להם נחרצות: 'עד עתה לא אכלנו שוקולד, גם כעת לא נעשה זאת, וקל וחומר שלא נעשן סיגריות בשבת!'

"והנה שר המלחמה המצרי נכנס פנימה, בחיוך שופע טוב הוא מבשר לנו לאוזני אנשי הצלב האדום כי נחתם הסכם הפסקת אש וחילופי שבויים ושואל בנופת צופים: 'האם אתם רוצים משהו מיוחד?'

"מוצב מזח מבקש פה אחד להיות ביחד. השר המצרי מבטיח חגיגות: 'אין בעיות, כולכם ביחד!'

"בתום הטקס קשרו לנו את הידיים והעיניים והשיבו אותנו בחזרה לתאי הבידוד, שוב חווינו מכות והשפלות ללא שום שינוי, והנה בליל שבת הבא שוב חוזרת ההצגה על עצמה, אנו מובלים לאותו אולם, מקבלים שוקולד וסיגריות ובהדרגה מתנזרים מכל וכל. אך הפעם יש גיוון בשחקנים, במערכה זו אנשי הצלב האדום הם המבשרים חגיגות על כך שיש חילופי שבויים, והפצועים יוחזרו ראשונים לארץ. בתום הדברים אנשי הצלב האדום מתעניינים: 'האם אתם רוצים משהו מיוחד? וכ'.

"שוב אנו מושבים לאותם תאי בידוד ההרגשה היא שמדובר בעוד סוג של התעללות ברגשותינו. אך הנה לפנות בוקר חבטות על דלת התא שלי, הסוהר נכנס פנימה ושואל: 'מה השם שלך?'

"כנראה הרגשתי כבר בבית, כך שהעזתי להתווכח איתו: 'מה אכפת לך באמצע הלילה מה השם שלי, תן לי לישון בשקט!' "אך הוא לא הרפה ממני עד שענית לי: 'קוראים לי גסנר!' (זה היה שמי הראשון) "צא עמי החוצה!"

"בחוץ היינו 11 חברה, חמישה דתיים והשאר חילונים מאנשי קישור או"ם. שוב קושרים את עינינו וידינו וכמו תמיד, הפעולה הזאת גורמת לנו לפיק ברכיים, מי יודע מה כעת. הלל מציע לי: 'בוא נגיד תפילת הדרך!'

"הקצין הבחין בדו שיח בינינו ודרש הסברים. כשהסברתי לו שאצלנו היהודים נהוג לומר תפילה מיוחדת לפני יציאה למסע הוא הגיב: 'אין בעיה, תגידו!'

"אמרנו בכוונה רבה ויצאנו לדרך בלי לדעת לאן היא מובילה."

שבים הביתה

"הגענו למרכז בתי הסוהר, שם נצטוונו לחתום שקיבלנו את כל הציוד שלנו חזרה. החברה התייעצו בי כיצד לנהוג הרי שבת היום.

"עניתי להם נחרצות שאין ברירה, מדובר בפיקוח נפש, נחתום על הכול העיקר לצאת מהגהינום הזה. "אחר החתימה הלבישו אותנו במדים של הצבא המצרי